

Yoshlarni Axborot Xurujlardan Himoya Qilishda Milliy G'oya Ning Ahamiyati

Qo'shayeva Muhayyo Faxritdin qizi

Termiz davlat pedagogika instituti, Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi 3-
bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada axborot xuruji, uning yoshlar ma'naviyatiga ta'siri va milliy g'oya ning axborot istemol madaniyatini shakllantirishdagi o'rni yoritilgan, shuningdek o'sib kelayotgan yosh avlodda axborot xurujiga qarshi "immunitet" shakllantirishning dolzarbli tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Milliy g'oya, mafkura, axborot, axborot xuruji.

Texnika asarida yoshlarning davlatni rivojlantirishga qo'shadigan hissasi juda ulkan hisoblanadi. 2022-yil holatiga ko'ra O'zbekiston aholisining 9 milliondan oshig'ini yoshlar tashkil etadi. Texnika-texnologiyalar jadal rivojlanayotgan bir paytda yoshlarning mafkurasini tarbiyalash, to'siq qo'yib bo'lmaydigan axborotlar kirib kelayotgan bir paytda ularning mafkuraviy immunitetini kuchaytirishga e'tibor qaratish juda muhimdir.

2022-yil 19-yanvar kuni "Ma'naviy ma'rifiy ishlar tuzumini tubdan takomillashtirish" ga bag'ishlangan videoselekrda prezidentimiz Sh. Mirziyoyev quyidagi gapni aytib, mamlakatimiz mafkurasining asosiy g'oya si nimalardan iborat ekanligini ma'lum qildi: "Biz yaratayotgan yangi O'zbekistonning mafkurasida ezgulik, odamiylik, gumanizm g'oya si bo'ladi". Chetdan kirib kelayotgan axborot xurujlari esa mafkuramizga putur yetkazadi. Misol qilib, Gallivud filmlarini olaylik. Bu filmlardagi sahnalar, asosan, otishmalardan tashkil topgan yoki ur-yiqitlar filmning asosini tashkil etadi. Filmlarning to'g'ridan to'g'ri iste'molchilari bo'lgan yoshlar bulardan ozuqa oladi va ularga taqlid qila boshlaydi. Ularning ongida odamiylik, ezgulik singari hislar o'zgaradi. Mana shunday sharoitda milliy g'oya o'rtaga chiqadi¹. Milliy g'oya yoshlarga uzluksiz ta'lim tizimi orqali uqtirib boriladi.

Dastlab, maktabgacha ta'lim muassasalari bolalarning ongida ezgulik, mehribonlik, mehnatsevarlik kabi ezgu tuyg'ularning shakllanishida poydevor bo'lib xizmat qiladi. Lekin shuni ham unutmaslik kerakki, bola tarbiyaning asosiy qismini oiladan oladi.

Hozirgi kunda zangori ekranlarda bolalar uchun alohida kanallar faoliyat yuritadi. "Bolajon", "Aqlvoy" kanallari shular sirasiga kiradi. Ularning jajji tomoshabinlari esa bulardan insonlarga yordam berishni o'rgatish bilan bir qatorda "ommaviy madaniyat"ni ham o'rganadilar va ularning ta'siriga tushib qoladilar. Misol uchun multiqahramonlarning kiyinishi va soch turmaklarini olaylik. Ularning milliyligimizga to'g'ri kelmaydigan liboslari va turli rangga bo'yalgan sochlari bolalarni o'ziga tortishi tabiiy hol². Shuning uchun ham bog'chada tarbiyachilar, uyda esa ota-onalar

¹ Хамраев Сардорбек Шарафутдинович (2022). O'ZBEKISTONDA EKOTURIZM BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA EKOLOGIK TA'LIM VA TARBIYA JARAYONLARINI INTEGRATIONSALASH ZARURATI. Восточный ренессанс: Инновационные, образовательные, естественные и социальные науки, 2 (12), 850.

² Рахманкулов, Ф. (2023). MULKDORLAR QATLAMIDA IJTIMOY MAS'ULIYAT TUYG 'USINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(11).

farzandlariga milliylikimizni, ezgulik nima ekanligini, odamiylik qandayligini, insonlarga yordam berish, halol va adolatli bo'lishni o'rgatishlari lozim va ularni amalda ko'rsatib ham berishlari muhimdir. Chunki bola oilada ota-onasiga, bog'chada tarbiyachisiga taqlid qiladi.

Bolalar uchun keyingi bosqich maktab ta'limi hisoblanadi. Maktab ta'limida bola o'zi uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladi. Shu bilan bir qatorda, unda vatanparvarlik hissi ham shakllana boshlaydi. Bular kurtak yozayotgan bir paytda axborot xurujlarining ortishi ularning ongiga ta'sir o'tkazadi. Ularga eng katta e'tibor qaratish kerak bo'lgan vaziyatga tushib qoladi. Yangi darsliklarda qo'llanilayotgan usullar esa ularning axborot olish ehtiyojini bir karraga qondiradi, ya'ni ular darsliklarda berilgan topshiriqlarni telefondan bajarishadi. Masalan, matnni tinglashadi va shu asosida berilgan savollarga javob yozishadi. Tarbiya darsliklaridagi milliy g'oya ni yoshlar ongiga singdirishga qaratilgan audio matnlar esa yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Endi o'quvchilar ongida kelajakda kim bo'lishlari haqida, ularning tanlaydigan va ega bo'lishi kerak bo'lgan kasbi vatan ravnaqiga hissa qo'shishi haqida milliy g'oya, mafkura haqida o'ylay boshlaydilar. Davlatimiz tomonidan ularga berilayotgan huquq va erkinliklar ularning milliy mafkuraga bo'lgan ishonchini orttiradi hamda ertangi kuniga umid paydo qiladi. Insonlarga nisbatan fikrlashi, ularga yordam berish hissi kuchayadi.

Yoshlar oliy ta'lim muassasalariga kelganlarida esa yanada kengroq fikrlay boshlaydilar. Ular iste'mol qilayotgan axborotlar qanday xususiyatlarga ega ekanligini anglaydilar. Bunday xurujlardan himmoyalalanish uchun milliy g'oya ning ne chog'li muhim ekanligini tushunadilar. Shunday sharoitda targ'ibot, tashviqot jarayonlarining bo'lib o'tishi milliy g'oya ning qirralarini ochib beradi³.

Xulosa qilib aytganda, yoshlarni axborot xurujlaridan himoya qilish nuqtai nazaridan milliy g'oya mavzusi jamiyat xavfsizligini ta'minlashning dolzarb va muhim yo'nalishi hisoblanadi. Yoshlarga qaratilgan axborot xurujlarlari ularning dunyoqarashi, qadriyat yo'nalishlari va vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin⁴.

Axborot xurujlarlariga qarshi kurashning asosiy vositalaridan biri bu jamiyat birligini mustahkamlash va yoshlarning o'ziga xosligini mustahkamlashga yordam beradigan milliy g'oya ni ishlab chiqish va ilgari surishdir. O'z fuqarolarini hayotga bo'lgan qarashlarini buzishi mumkin bo'lgan tashqi ma'lumot manbalarining salbiy ta'siridan himoya qila oladigan davlat qiyofasini yaratishga intilish muhimdir.

Yoshlarni samarali himoya qilish uchun tanqidiy fikrlash va media savodxonligini shakllantirishga qaratilgan ta'lim tizimlarini joriy etish zarur. Ijobiy qadriyatlar, vatanparvarlik va fuqarolik javobgarligini tarqatish uchun ommaviy axborot vositalaridan faol foydalanish ham muhimdir.

Texnologiyalarni rivojlantirish axborot xurujlarlaridan himoya qilish usullarini doimiy ravishda takomillashtirishni talab qiladi. Axborot xavfsizligining zamonaviy usullarini ishlab chiqish va joriy etishda davlat, ta'lim muassasalari va jamoat tashkilotlarining birgalikdagi sa'y-harakatlari jamiyat barqarorligi va barqarorligini saqlashning ajralmas qismiga aylanmoqda.

Shunday qilib, yoshlarni axborot xurujlarlaridan himoya qilish bo'yicha milliy g'oya milliy xavfsizlikni ta'minlashning asosiy elementiga aylanadi. Yoshlarning ijobiy o'ziga xosligini shakllantirish va tashqi ta'sirlardan himoya qilishga qaratilgan siyosatni samarali amalga oshirish va qo'llab-quvvatlash axborot asrida mustahkam jamiyat qurishda muhim rol o'ynaydi.

³ Раҳманкулов, Ф. (2023). ЎЗБЕКИСТОНДА МУЛҚДОРЛАР ҚАТЛАМИ ШАКЛЛАНИШИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ. Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования, 2(13), 58-61.

⁴ Раҳманкулов, Ф. (2023). ЎЗБЕКИСТОНДА МУЛҚДОРЛАР ҚАТЛАМИ ШАКЛЛАНИШИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ. Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования, 2(13), 58-61.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Prezidentimiz SH.Mirziyoyev rahbarligida ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish, bu borada davlat va jamoat tashkilotlarining hamkorligini kuchaytirish masalalari bo'yicha o'tkazilgan videoselektor yig'ilishidan nutq
2. Фалсафа комусий луғат муаллифлар жамоаси. Т.: Ўзбекистон файласуфлар миллий нашириёти, 2004.-492 бет
3. Раҳманкулов, Ф. (2023). MULKDORLAR QATLAMIDA IJTIMOIIY MAS'ULIYAT TUYG'USINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(11).
4. Раҳманкулов, Ф. (2023). ЎЗБЕКИСТОНДА МУЛҚДОРЛАР ҚАТЛАМИ ШАКЛЛАНИШИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ. Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования, 2(13), 58-61.
5. Раҳманкулов, Ф. (2023). ЎЗБЕКИСТОНДА МУЛҚДОРЛАР ҚАТЛАМИ ШАКЛЛАНИШИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ. Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования, 2(13), 58-61.
6. Хамраев Сардорбек Шарафутдинович (2022). O'ZBEKISTONDA EKOTURIZM BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA EKOLOGIK TA'LIM VA TARBIYA JARAYONLARINI INTEGRATIONSALASH ZARURATI. Восточный ренессанс: Инновационные, образовательные, естественные и социальные науки, 2 (12), 850.
7. Хамраев, С. (2023). ЭКОТУРИЗМ ЖАРАЁНЛАРИНИ РИВОЖЛАНИШИНИНГ ТАРИХИЙ ЭВОЛЮЦИЯСИ. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(11).
8. Шарафутдинович К.С. (2023). Необходимость интеграции процессов экологического образования и обучения в обеспечении стабильности экотуризма в Узбекистане. Лучший журнал инноваций в науке, исследованиях и разработках , 2 (10), 230–233.
9. Хамраев, С. (2023). ИСТОРИЧЕСКИЕ ПЕРИОДЫ СТАНОВЛЕНИЯ ЭКОТУРИЗМА В МИРЕ. Инновационные исследования в науке , 2 (10), 15-17.